

1. Rio de Janeiro olümpiamängudele on praeguseks Eestile esimesena koha taganud 8. novembril 24aastaseks saanud sportlane, kes kindlustas OM-pääsme selle aasta septembris toimunud MMil saavutatud 24. kohaga. **Kes?**

2. Pärast selle automargi mõneajalist varjusurma andis emafirma kaks aastat tagasi teada, et 2014. aastal hakatakse pildilolevat mudelit «GO» kõigepealt müüma Indias ja hiljem ka teistes Aasia ja Aafrika riikides. **Mis automark? (→)**

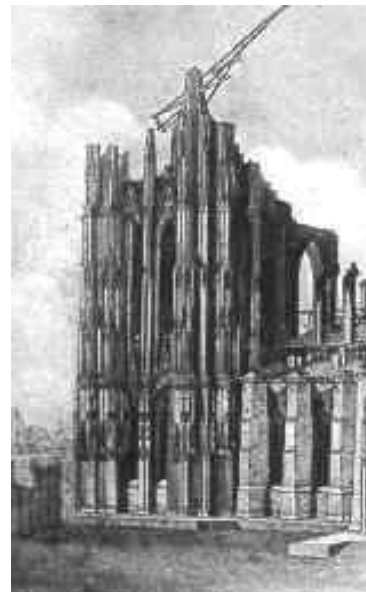
3. Käesoleva aasta 18. oktoobril avati Paide Reopalu kalmistul mälestusmärk (←), millega ausamba avanud organisatsioon tähistas oma 135. sünniaastapäeva. Mälestusmärk püstitati platsile, mis oli organisatsioonile eraldatud juba 1932. aastal. Silmi ärge pingutage – sambal on kiri: «Jumala auks / Ligimese kaitseks». Ka Tallinnast võib leida sarnase eesmärgiga mälestusmärgi. **Kellele on see mälestusmärk pühendatud?**

4. Nahktiivaliste seltsi esindajaid elab üle maailma u 2000 liiki, aga Eestis kohtab peamiselt ühte – *Forficula auricularia*'t, kes on Euroopast inimese kaasabil rännanud kõigile mandritele, v. a Antarktika. Nimi annab sellele öise eluviisiga loomale teenimatult halva maine ja temaga on seotud õõvastavaid legende, aga tegemist on kasuliku loomaga, kes hävitab kahjurputukate ning lestad mune, vastseid ja valmikuid ning võib öö jooksul sisse õgida üle 1000 lehetäi. Sestap soovitatakse aiapidajatel puuokstesse sättida torujuppe (→), kus loomad saaksid päeval puhata, et öösel oma kasulikku tegevust jätkata. **Mis nime all me seda looma eesti keeles tunneme?**

5. 1840. aastal sõlmis Briti kapten William Hobson Põhjalaare maoori hõimupealikega lepingu, mille järgi säilitasid maoorid oma maad ja vara, vastutasuks pidid nad aga tunnistama kuninganna Victoria ülemvõimu, st Uus-Meremaast sai Briti koloonia. Aasta lõpuks oli lepinguga liitunud 500 hõimupealikku ja ka ülejäänud loeti brittide poolt liitunuks. Britid siiski lepingut metslastega punktuaalselt ei täitnud, mis põhjustas 1845–1872 viis väiksemat sõda. Leping kehtib formaalselt ka tänapäeval ja 20. sajandi lõpust on selle täitmise nõue kantud ka Uus-Meremaa seadusandlusesse. Ühtlasi on nimetatud lepingu sõlmimise kuupäev Uus-Meremaa riigipüha. Leping sai nime koha järgi, kus see sõlmiti ja mis maoori keeles tähendab «nutvad veed». **Mis leping?**

6. Selle hoone ehitamist alustati 1248. aastal ja see venis üle 600 aasta. 1322. aastal lõpetati tööd idatiivas ja müürid ehitati kinni, et hoonet saaks kasutada. Läänefassaadi ehitamist alustati 14. sajandi keskel. Tööd peatati 1473. aastal, kuid hoone ise polnud kaugeltki valmis. Ehitusele jäi turritama ka kraana, mis on näha isegi 19. sajandi gravüüridelt (→). 19. sajandi keskel avastati originaalplaanid, ehitus taaskäivitati ja lõpetati 1880. aastal. Sündmus oli nii tähtis, et seda külastas ka riigi valitseja. Oli ka põhjust, sest tegemist oli tolle aja maailma kõrgeima ehitusega. Ja oli seda järgnevad viis aastat. **Mis ehitis?**

7. Teatavasti erineb kohtupretsedentidel põhinev angloameerika õigussüsteem oluliselt meie seadustel põhinevast õigussüsteemist. Siiski on USAs üks osariik, kus kehtib Mandri-Euroopale tüüpiline õigussüsteem. Osariik pindalaga 135 382 km² ja elanike arvuga 4,6 miljonit liitus Ühendriikidega 1812. aastal. Pealinn on Baton Rouge. **Mis osariik?**

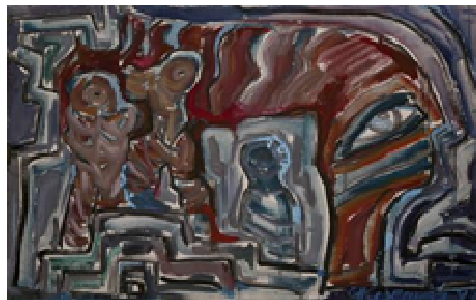
8. See tehnika on viimasel ajal käsitööhuviliste seas populaarne. Ometi pole tegu moehullusega, sest selle juured ulatuvad juba 12. sajandi Hiinasse. Tehnika nimetus pärineb 17. sajandist, mil see oli väga populaarne Prantsusmaal ja Itaalias, teiste seas harrastasid seda Marie Antoinette ja Madame de Pompadour. Tartu Ülikooli kliinikumi erakorralise meditsiini osakonnas on vaatamiseks selles tehnikas valminud tekstiili- ja kollaažikunstniku Eevi Nerva tööd. Tehnika nimi tuleneb prantsusekeelsest sõnast, mis tähendab lõikamist. Tehnika on võrdlemisi lihtne ja odav – vaja läheb liimi, pintslit, jättisepulki, lappi, lakki ja vastuses sisalduvat materjali ennast. **Mis tehnika?** (2 punkti saab nii rahvusvahelise kui eestikeelse nimetuse eest.)

9. Sel aastal toimus Rahvuste motokross Lätis Ķegumsi krossirajal, millest ka Eesti koondis osa võttis ja kokkuvõttes tubli 9. koha saavutas. Eestit esindasid Tanel Leok, Gert Krestinov ja kolmas mees, keda küsimegi. See oli talle esimene kord Eestit Rahvuste krossil esindada, aga varem on ta neli korda sõitnud Soome eest. **Kes?**

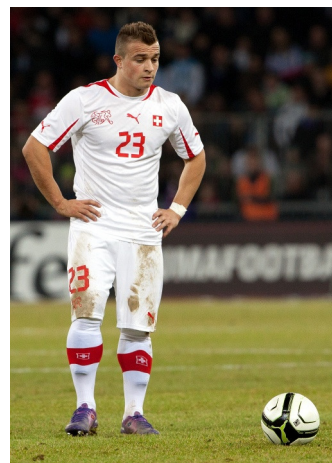
10. Küsitav on 1952. aastal New Yorgis sündinud muusik, muusikaprodutsent, helilooja ja arranžeerija, kes on koostööd teinud Diana Rossi, Sugarhill Gangi, David Bowie, Duran Durani, Madonna ja INXSiga. Kaheksakümnendaid võibki pidada ta edukaimaks dekaadiks, mil kehtis ütlus, et kõik, mida ta puudutas, muutus kullaks. Üks ta viimase aja edukamaid koostöid oli 2013. aastal prantsuse duo Daft Punkiga. **Kes on fotol?**

11. See skulptor, graafik ja maalikunstnik (s 1941), Elmar Kitse väimees, on olnud ülikooli kunstikabineti juhataja ning pärjatud Laikmaa, Vabbe ja Starkopfi preemiatega. (Piltidel näete tema töid ja teda ennast.) Teda ei tohi segi ajada sama ees- ja perekonnanimega, aga palju noorema kirjamehega (s 1984), kes on avaldanud mitu luulekogu, tuli 2012. aastal välja esikproosateosega «Leskede kadunud maailm» ja ilmutas hiljuti uue romaani «Minu viimane raamat». **Kes on see mees? (↓)**

12. Ta sündis 10. oktoobril 1991 Kosovos ja on rahvuselt albaanlane. Klubijalgpalli mängib poolkaitsjana 2012. aastast Müncheni Bayerni eest. Debüüdi rahvuskoondises tegi 3. märtsil 2010 sõprusmängus Uruguai vastu ja oma esimese koondisevärava lõi 7. septembril 2010 Inglismaa vastu. Viimasel MMil Brasiilias lõi ta kolm väravat. **Kes on see «Alpide Messiks» hüütud Šveitsi jalgpallur?**

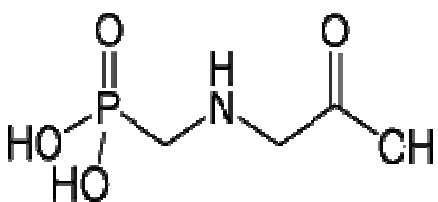
13. 2014. aasta Nobeli füüsikapreemia pälvisid Isamu Akasaki ja Hiroshi Amano Jaapanist ning Shuji Nakamura USAst. See omistati neile peamiselt ühe 20 aasta taguse läbimurdelise leiutise eest, mis võimaldas hakata tootma midagi, mis täna on üldiselt kasutusel. **Mille nad leiutasid? (Täpne vastus peaks sisaldama ka omadussõna.)**

14. Esimene sikhide guru Nanak suri 1539. aastal. Temale järgnenud üheksa guru arendasid sikhismi edasi, kogedes sageli jõhkra tagakiusamist India mogulitest valitsejate poolt. Viimane guru Gobind Singh suri 1708. aastal. Pärast seda jäi alles ainult sikhide pühakiri, millest sai püsiv sikhismi guru ehk vaimne juht. **Mis pealkirja see kannab?**

15. Küsitav (*Gavia arctica*) on hane suurune tumedat värvi lind, iseloomulike valgete tähnidega seljal. Äratuntav on ta ka odaterava noka, pika ja jämeda kaela ning väga lühikese saba järgi. Teda lendamas nähes torkavad silma ka teistest lindudest kitsamad tiivad. Et ta iseloomulikult kohmakalt kõnnib, on vanarahvas talle pannud hulganisti nimesid. Leviuim neist on kakerdaja, mille järgi on nime saanud raba Järvamaal. Välimusele ja muule iseloomulikule viitavad veel nimed kõvakael, põhjahani, persu, päitshärg jne. Pesitseb tavaliselt meist põhja pool ja nii võib teda Eestis kohata enamasti läbirändel. Eesti rabajärvedel on seni loendatud alla kümne pesitseva paari. **Mis lind?**

16. Monsanto Company on 21 000 töötaja ja 12 miljardi \$ käibega maailma suurimaid biotehnoloogia ettevõtteid. 2005. aastast on nad ka maailma suurim tavaseemneid (puuvill, mais, raps jm) turustav ettevõtte ja maailma juhtivaid geenmuundatud seemnete tootjaid. Arvatakse, et suuresti tänu nende lobitööle ja headele suhetele USA valitsusasutustega on kavas sisse viia seadusemuudatused, mis kiirendavad geenmuundatud toodete tootmist ja müüki. 1971. aastal patenteeriti nende poolt küsitav aine (↓) kui herbitsiid. Tänu patendile oli Monsanto 2000. aastani maailma ainuke ja on hetkel maailma suurim küsitava aine tootja. Seda müüakse kaubamärgi RoundUp nime all. Aine tapab kuu aja jooksul kõik rohelise ja selle aastatoodang on miljon tonni. Monsanto puhul on tähelepanuväärne ka see, et nende endi toodetud ja patenteeritud geenmuundatud seemned on selle mürgi vastu resistentsed. **Mis aine?**

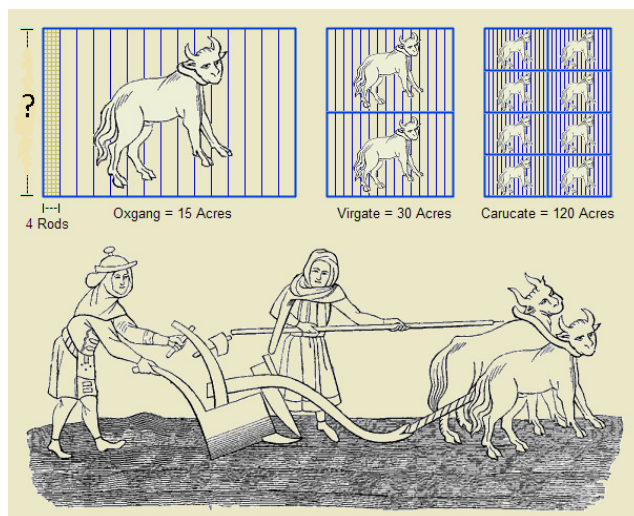

17. Stringiteooria tekkis püüdlustest ühendada omavahel gravitatsiooniteooria, elektromagnetism, tugev ja nõrk vastasmõju. Algselt levis erinevaid stringiteooria versioone. 1984. aastal tulid kaks teadlast, üks Inglismaalt, teine USAst, välja nn superstringiteooriaga, mis lahendas stringiteooria vastuolud. Superstringiteooriale alguse pannud avastust nimetatakse nende teadlaste järgi ka ??-?? mehhanismiks. Teadlaste perekonnanimed tähendavad värve, mis esinevad ka olümpiarõngastel. **Kes on need teadlased?** (1 õige = 1 punkt.)

18. Selle taime kohta oli vanadel roomlastel ütlus: miks peab inimene surema, kui tema aias kasvab see taim? (*Cur moniatur homo cui ... crescit in horto?*) Piiblilegendi järgi võttis see taim oma puhmaste varju Jumalaema Maria koos pojaga, kui nad pagesid Herodese sõdurite eest. Selle eest kingiti taimale igaveseks võime teha inimestele head. Tema botaaniline nimetus on tuletatud ladinakeelsest sõnast, mis tähendab end tervena või hästi tundma. Kasutatakse kulinaarias ja meditsiinis, näiteks soovitatakse selle teed juua esimeste külmetusnähtude ilmnemisel. Pärineb Vahemeremaadest, aga kasvab ka Eestis. **Mis taim?**

19. Klassikalistel briti traavivõistlustel on distantsi pikkus võistlustel erinev. Kuulsal Derbyl näiteks 1,5 miili, mis jaguneb 12 osaks, millest igaüks on 1/8 miili ehk u 201 m. **Kuidas seda 1/8-miilist mõõtühikut nimetatakse?** Paljude sellise perekonnanimega inimeste seast mainigem Vancouveri OMi korralduskomitee juhti või John Connori osatäitjat filmis «Terminaator 2». Pildil (→) on kujutatud, kuidas seda ühikut keskajal defineeriti.

20. MUUSIKA. Kuuldav pala «After Tomorrow» oli selle aasta kevadel ja suvel Eesti Top 7s rekordilised 24 nädalat. **Mis bänd?**

21. Ülemist tütarlast (s 1970) kohtab filmides harva – tal pole lihtsalt aega, sest alates eelmise kümnendi keskpaigast on ta peaosalisena üles astunud terves reas ülimenukates seriaalides («Teadmata kadunud», «Elas kord», «V», «Revolutsioon» jm). Alumise tütarlapsega (s 1974) oli selline õnnetu lugu, et kuna tema ees- ja perekonnanimi langesid kokku esimese omaga, pidi ta perekonnanime ära muutma, et teda kuulsama kolleegiga segi ei aetaks. Teda oleme näinud filmides nagu «Piiri peal» («Man on a Ledge», 2012) ja «Kolm järgmist päeva» («The Next Three Days», 2010) ning Effie Trinketina «Näljamängude» kõigis osades. **Küsime mõlema sünnipärast ja teise uut perekonnanime.** 1 õige = 1 punkt (→)

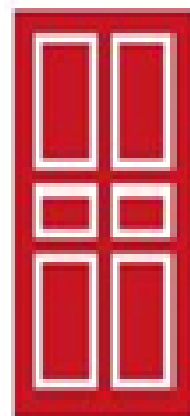
22. 29. märtsil 1955 toimus Moskvast ajalooline Juri Knorozovi kandidaadi-väitekirja kaitsmine. Töö põhiosa moodustas Punaarmee poolt 1945. aastal Berliinist Preisi riigiraamatukogust riisunud Diego de Landa XVI sajandi käsikiri. Kaitsmine kestis kolm ja pool minutit, misjärel Knorozovi ettekanne katkestati ja komisjon läks asja arutama. Tagasi tulles omistati Knorozovile mitte kandidaadi-, vaid doktorikraad. **Mida töö käsitles ehk milline läbimurre sellega saavutati?**

23. 1994. aastast kuulutab Eesti Ajalehtede Liit välja aasta pressisõbra ja ka kahtlase väärtusega «auhinna» – aasta pressivaenlase. Pressivaenlaste edetabelit juhib 20 aasta järel Rein Lang, kes on selle tunnustuse saanud juba kolm korda. Ühtekokku on selle nimetuse aga pälvinud 16 inimest ja üks organisatsioon. **Mis organisatsiooni tunnustati selle tiitliga aastal 2011?**

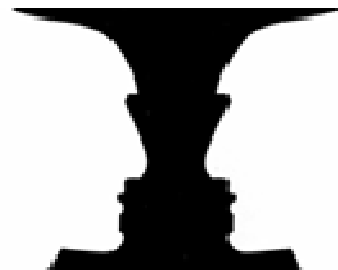
24. Pildid on tehtud Eesti külas, kus viimase rahvaloenduse järgi elas 27 inimest, aga kus sellele vaatama käib tegus seltsielu. **Mis küla?**

25. Tuntud ilutoote «Eight hour cream» lõi omanimelise firma asutaja 1930. aastal ja toodet saatis kohe suur edu. See on kasutatav nii päiksepõletuse kui kareda naha puhul, samuti kriimustuste parandamiseks. Toode sai nime selle järgi, et ühe kliendi lapse marrastatud põlv paranes 8 tunniga. Legend pajatab, et tegemist oli hobustele mõeldud kreemiga, mida küsitav hakkas tootma ka naistele. Firma kodulehe järgi oli asi siiski teistpidi – kreem tehti inimestele, aga looja kasutas seda ka oma kuulsatel tõuhobustel. Kuigi tänapäeval on olemas ka toote lõhnatu versioon, kasutavad andunud fännid siiani ikka vängelõhnalist originaali. 1946. aastal oli toote looja üldse esimene naine Time Magazini kaanel. Kõrvalpildil on brändi logo (→). **Kes on see moelooja?**

26. Sa näed pildil kas kaht nägu või vaasi, kuid mitte kunagi mõlemat korraga. See on illusioon, kuid kognitiivses psühholoogias tuntud ka kui ... efekt, mis illustreerib kujundi ja tausta suhet. See nähtus või efekt on saanud nime Taani psühholoogi Edgar ... (1886–1951) järgi, kes kujundi ja tausta vahekorda põhjalikult kirjeldas. **Mis efekt?**

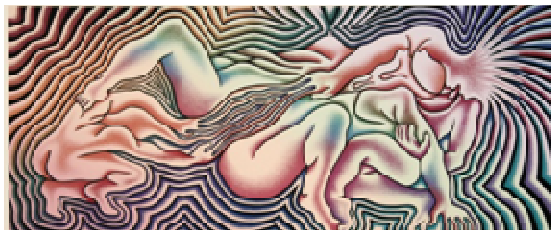
27. Selle Aafrikas asuva looduskaitseala keskmeks on 16–19 km laiune kraater põhjapindalaga 264 km². Ühtlasi on tegemist ühe suurema kustunud, murenemata ja üleujutamata kaldeeraga maailmas. Loodustingimuste tõttu on tekkinud mitu eristatavat asumikohta: võsanõmm, tihedate mägi-metsade riismed kraatri nõlvadel ning rohutasandikud, järved, sood ja metsad kraatri põhjas. Seal asub ka Aafrika tihedama kiskjate asurkonnaga piirkond. Looduskaitsealale jäävad ka sügava järvega täidetud Empakaai kraater ja Oldonyo Lenga tegevvulkaan. Sealsest Olduvai kuristikust on leitud ühe meie kõige kaugema esivanema *homo habilise* säilmed. **Mis looduskaitseala?** (Riigi eest 1 punkt.)

28. Küsitav mäng löi laineid aastal 2013, kui ilmus Vietnami noormehe Nguyễn Hà Đông-i paari päevaga valmis visatud arvutimäng, mis oli hästi algelise graafikaga, ääretult primitiivne ja neetult raske. Mängurid, kes olid harjunud tuhandepunktiliste skooridega, olid hädas kümneni jõudmisega. Mängu looja teenis kohati kuni 50 000 \$ päevas. Kõigest hoolimata võttis looja ise mängu maha nii Apple'i kui Androidi poest, millele järgnesid hala, tapmisähvardustega kirjad ja enesetapud. Telefonide hinnad, kuhu see mäng oli installeeritud, tõusid eBays 1500 dollarini ja kõrgemalegi. Praeguseks on mäng muidugi tagasi ja ilmselt koos sadade kloonidega. **Mis mäng?**

29. See 1962. aastal sündinud Itaalia korvpallur mängis enamuse oma karjäärast Cantu meeskonnas (1977–1989 ja 1998–2002), mille koosseisus tuli kaks korda ka Euroliiga võitjaks. Mängis ka Milano Olimpias (1989–1994), millega võitis Koraci karika, Pesaro Victoria Libertases (1994–1996) ja veel paaris madalama liiga klubis. Euroopa meister 1983 ja Euroopa MV teine koht 1991. Võitis ka Itaalia liiga parima korviküti auhinna, visates 14 397 punkti. Valiti 1991. aastal FIBA läbi aegade 50 parima mängija sekka ja 2008. aastal Euroliiga 50 suurima panustaja hulka. Lõpetas karjääri 2004. aastal, kuid naasis hiljuti 52aastasena Itaalia madalamas liigas väljakule ja viskas kohe avamängus 23 punkti. **Kes?**

30. MUUSIKA. Esineb duo, mille sõbrad Dan Auerbach ja Patrick Carney moodustasid 2001. aastal Ohio osariigis Akronis. Kuuldav pala pärineb bändi 2011. aasta plaadilt «El Camino». **Mis bänd?**

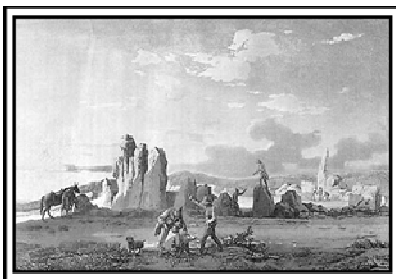
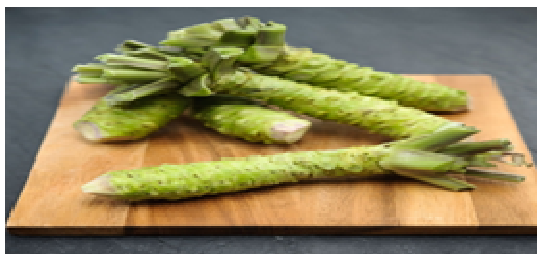
31. Piltidel on üks 20. sajandi tuntumaid naiskunstnikke (s 1939) ja mõned tema tööd. Kunstnikunime, mida küsime, võttis ta oma sünnipärase perekonnanime Cohen asemele pärast isa surma oma miljonilinnast sünnilinna järgi, sest esialgne nimi tundus talle liiga mehelik. Temalt pärineb termin «feminist art» ja tema koostatud on ka Ameerika esimene feministliku kunsti programm. **Kes?**

32. 4. oktoobril 2014 algas see iga kolme aasta tagant peetav võistlus 12ndat korda. Seekord on 7 osalejat – SCA, Abu Dhabi, Vestas Wind, Dongfeng, Brunel, Alvimedica ja Mapfre. **Mis võistlus?**

33. Mis taim on piltidel? Teistsugusel kujul oleks see paljudele kohe äratuntav. (→)

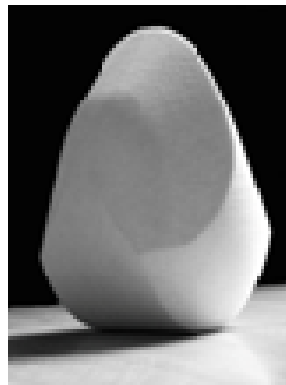
34. Kes on see tänavu 15. oktoobril presidendiks valitud mees? (↓)

35. Riigis, mille üks riigikeeltest on ladina tähestikus kirja pandav semiidi keel, asub piltidel nähtav templikompleks (↗), mis on vanem kui Stonehenge, pärinedes ajast 3600–3200 e. m. a. ÜRO Maailmapärandi nimekirja kuuluvat templit peetakse üheks iidsemaks religioosseks ehitiseks meie plaanidel. Tänu oma kõrgusele pole templikompleks kunagi olnud täielikult pinnasega kaetud, nii et alates valimisest on alati mingi osa sellest ümbruskonnas välja paistnud. **Mis on selle templi-kompleksi nimi?**

36. See on oma 70 miljoniga elanike arvult suurim riik, kuhu Eesti 2014. aastal mitte midagi eksportinud pole (kokku on selliseid riike u 50, enamik väga väikesed) ja samas ainuke riik selles nimekirjas, mis pindalalt kuulub maailma 15 suurima riigi hulka. **Mis riik?**

37. Sellise keha olemasolu prognoosis matemaatiliselt vene matemaatik Vladimir Arnold 1995. aastal. 2006. aastal tõestasid selle olemasolu Ungari matemaatikud Gábor Domokos ja Péter Várkonyi. Tegu on kumera kolmemõõtmelise homogeense kehaga, mis hakkab tasapinnale asetatuna liikuma oma ainsa tasakaaluasendi poole – sarnaselt mänguasjade maailmast tuntud «jonnipunnile». Geomeetria terminite kohaselt kutsutakse seda keha monomonostaatiliseks, sest ta omab täpselt ühte tasakaalupunkti ja täpselt ühte ebastabiilset punkti. Tegu on tehisliku isetasakaalustuva vormiga, mida helligitavalt ka «superjonnipunniks» kutsutakse. Pildil nähtav kuju pole ainuvõimalik, kuid on ehk kõige levinum küsitava arvukate variatsioonide seas.

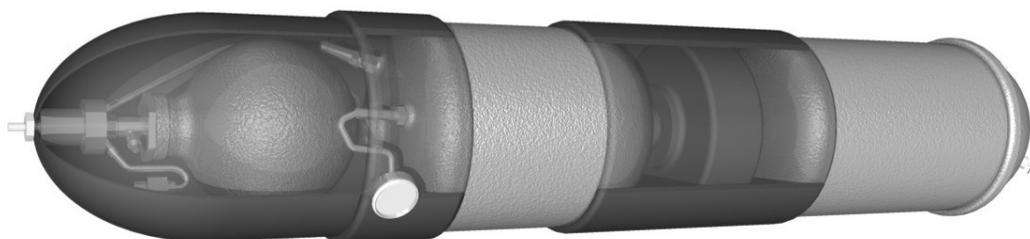
Mis on selle objekti tegelik (ungaripärase kõlaga) nimi?

38. Selle teatriprojekti esimest lavastust nimetati arvustustes «tagasipöördumiseks Euroopa teatri juurte juurde». Nimelt, nagu omal ajal Shakespeare'i Globe'i teatris, sai publik etenduse ajal süüa. 16. oktoobril 2014 Telliskivi kvartali vanas tööstushoones esietendunud uueformaadilise lavastuse peakokk ja kolmekäigulise eine autor oli Mihkel Heinmets, laval ette kantud «Kriminaalse õhtusöögi» lavastajad olid Diana Leesalu ja Veiko Tubin ning stsenaarist lisaks nimetatud kahele ka Paul Piik.

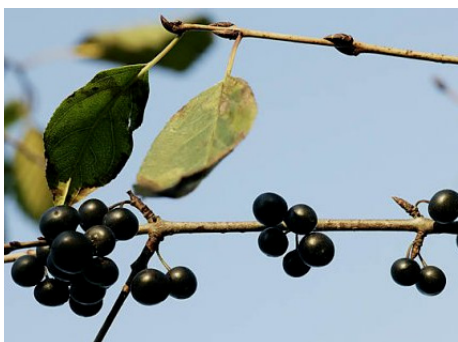
Mis nime see teatriprojekt kannab?

39. Juudi päritoluga vene-nõukogude kirjaniku Ilja Ehrenburgi nimi tänastele kirjandushuvilistele ilmselt eriti midagi ei ütle, kuid omal ajal oli tegemist silmapaistva ühiskonna- ja kultuuritegelasega, kes Stalini «kultuurisaadikuna» oli tuntud ka Euroopas (eriti olid temast vaimustuses prantsuse punased ja poolpunased intellektuaalid). Tema teoseid tõlgiti paljudesse võõrkeeltesse, nimetagem romaane «Teine päev» (1934), «Pariisi langemine» (1941), «Torm» (1947) ja «Üheksas laine» (1951). Ühiskondlikku staatust näitasid ka kaks Stalini preemiat. Siinkohal on nimetamata üks oluline ja ka NSV Liidus suurt poleemikat tekitanud teos, mille esimene osa ilmus 1954. ja teine 1956. aastal. Väidetavalt on see teos andnud nime koguni tervele ajajärgule. **Mis teos?**

40. Pildil on Saksa raketikonstruktori Wernher von Brauni 1934. aastal väljatöötatud vedelkütuseraket A2. Neid rakette ehitati kaks tükki ja erinevalt von Brauni esimesest raketist A1, läbisid mõlemad raketid ka edukalt lennukatsetused, kus need lendasid vastavalt 2,2 ja 3,5 km kõrgusele ning viisid lõpuks ka kurikuulsa raketi V2 väljatöötamiseni II maailmasõja ajaks. Need kaks prototüüpi, kui esimesed toimivad raketid said endale ka nimed. **Mis nimed?** Nimed olid Saksamaal küllaltki tuntud ja samu nimesid võib tänapäevalgi mitmel pool kohata, sh näiteks Eesti toiduainetööstuses.

41. Kasvab harilikult kõrge põõsana, harva madala puuna. Ta on kuni 8, harva kuni 10 m kõrge. Hallikaspruuni koorega tüvi võib vahel olla üpris jäme. Oksad lõpevad enamasti astlaga. Kasvab hajusalt metsades, võsades ja loodudel, enamasti väheviljakatel ja kuivadel muldadel. Õitseb mais–juunis. Marjad on kibedad ja suurtes kogustes kergelt mürgised, tekitades kõhus krampe ja tehes kõhu lahuti. Kasvab Euraasias Briti saartest Kirgiisiani. 19. sajandil viidi Põhja-Ameerikasse, kus ta muutus invasiivseks liigiks. Konkurentsieelisena lehtib ta kohalikest liikidest varem ja varjab sellega ära päikesevalguse. Ameerikas seostatakse teda ka invasiivsete Euroopa vihmaussidega – kui mingilt alalt kõik küsitavad hävitati, vähenes Euroopast pärit vihmausside biomass poole võrra. Valiti 2014. aasta Eesti aasta puuks koos paakspuuga. **Mis taim?** (✓)

42. Küsime kaardil märgitud Inglise krahvkonda, mille lippu näete pildil ja mille kuulsaim asukas on olnud ehk Agatha Christie. **Mis krahvkond?**

43. Pildil olev logo (→) kuulub ettevõttele, mis tegutseb Eestis 2006. aastast. Tegu on 1890. aastal Saksamaal asutatud ning kõiksugu logistika- ja transporditeenuseid pakkuva ettevõttega, mis on hetkel meretranspordi mahult maailmas liidrikohal ja lennutranspordi osas teisel kohal. See on esindatud rohkem kui sajas riigis ja kontsernis töötab üle 63 000 inimese. Eelmisel aastal pälvis küsitav ettevõtte Eesti ärimaailma kõrgeima riigipoolse tunnustuse – talle omistati „Ettevõtluse Auhind 2013“. **Mis ettevõtte?**

44. Pildil on tänavu 98-aastaselt manalateele läinud näitleja kaadris Sergio Leone filmis «Hea, Paha, Inetu», kus ta tegi oma kuulsaima rolli Inetu rollis. **Kes?**

45. Maailmakuulus Denis Diderot' «Encyclopédie ...» pole kaugeltki esimene omasuguste seas, kus üritati kokku koondada erinevaid teadmisi. Ka Diderot' entsüklopeedia lugu sai alguse hoopis tellimusest tõlkida inglise keelest «Cyclopaedia, or an Universal Dictionary of Arts and Sciences», kui Diderot veenis kirjastajat André François le Breton'i hoopis ambitsioonikamat projekti ette võtma. **Kelle entsüklopeediat pidi Diderot tõlkima hakkama?**

46. Küsitav organisatsioon asutati 1932. aastal. 1936. aastaks oli liikmeid juba 14 000 ja 1939. aastaks 20 000. 1933. aastast likvideerimiseni 1940. aastal juhtis organisatsiooni Salme Pruuden. Organisatsioon taastati 1991. aastal, praegu on liikmeid umbes 4000 ja juhiks 2002. aastast Angelika Naris. **Mis organisatsioon?**

47. Küsitav rüübe on Peruu päritolu ja võimalik, et oma nime saanud samanimeliselt Peruu rannikulinna või jõelt. Ketšua keeles tähendab ka «lindu». Seda tehakse viinamarjadest, millest töötlemise tulemusel saadakse 30–40 % kangusega karakas. Kuigi jook on Peruu päritolu, on suurim tootja Tšiili (100 miljonit liitrit aastas), joogi sünnimaa lisab 7,2 miljonit liitrit. Tuntud on ameeriklase Victor Vaughen Morrise loodud kokteil «... Sour», kuhu peale küsitava lisatakse laimi- või sidrunimahla, siirupit, jääd, munavalget ja vürtse. **Mis jook?**

48. Küsitav majandustermin pärineb 15. sajandist ja selle mõtles välja Henry VII parem käsi Canterbury peapiiskop kardinal John ..., kelle nimi sisaldub ka mõistes endas. Asi ise seisneb alljärgnevas: maksukogujatele anti juhtnöörid, mille järgi tuli lihtsalt elavate isikute puhul järgida teesi, et kuna nad elavad tagasihoidlikult, siis on nad oma kokkuhoidlikkuse tõttu ilmselt rikkaks saanud ja tuleb anda kuningale helde annetus. Ja vastupidi: kui inimene elab priiskavalt, tuleb lähtuda sellest, et inimene on ülemäära rikas ja tuleb anda osa sellest kuningale. Tänapäeval sellist «maksusüsteemi» enam ilmselt kuskil ei kasutata, küll aga kasutatakse seda ülekantud tähenduses muus kontekstis ja tuntud on ka samanimeline bridžimängu mõiste. **Mis termin?**

49. Rootsis on palju hinnatud krimikirjanikke, kelle teoseid meelasti ka ekraniseeritakse. Kui meeste seas on ilmselt maailmakuulsaim varalahkunud Stieg Larsson, siis naistest on just tema number üks. Ajakirjaniku haridusega daami teostes tegutseb enamasti ametiõde, Õhtulehes töötav Annika Bengtzon. Tema teine *alter ego* ja kirjandusdebüüt oli Maria Eriksson, kellest kirjutatud raamat «Elusalt maetud» (1995) põhjustas vihast arutelu tõelisuse ja kirjanduslikkuse vahekorra üle. Eesti keelde on temalt tõlgitult juba kaheksa raamatut, sh «Pommuudis» (1998), «Studio Sex» (1999) ja «Vabaduse hind» (2014). **Kes? (→)**

50. MUUSIKA. Kuulete pala ansambliilt, kes VI Pärimusmuusika Lõikuspeol korjas enamuse auhindadest (viis Etnokulpi seitsmest). Kuuldava pala pealkiri on «Kuukene»/«Moon» ja plaadiümbrisel kirjutatakse loo tutvustuseks, et see on kuu poole pöördumine, et kuu annaks kehale noorust ja jõudu. Kollektiivi moodustavad Sandra Sillamaa, Jalmar Vabarna ja Tõnu Tubli. **Mis ansambel?**

VASTUSED

1	Ingrid Puusta	KP
2	Datsun	MV
3	(vabatahtlikud) tuletoorjajad (pitsumehed)	KP
4	kõrvahark	IP
5	Waitangi leping	PK
6	Kölni katedraal	PK
7	Louisiana	UE
8	decoupage ehk salvrätitehnika	SP
9	Harri Kullas	MV
10	Nile Rodgers	MV
11	Andrus Kasemaa	IP
12	Xherdan Shaqiri	MV
13	sinine valgusdiodid ehk leed	MV
14	Guru granth sahib	PK
15	järvekaur	MV
16	glüfosaat	KP
17	Michael Boris Green ja John Henry Schwarz	MA
18	salvei	UE
19	furlong	PK
20	Junk Riot	MV
21	Elizabeth Mitchell ja Elizabeth Banks	IP
22	(dešifreeriti) maia kiri	PK
23	Eesti Suusaliit	KP
24	Juminda	KP
25	Elizabeth Arden	UE

26	Rubini efekt	SP
27	Ngorongoro (Tansaania)	PK
28	Flappy Bird	US
29	Antonello Riva	KP
30	Black Keys	MV
31	Judy Chicago	IP
32	Volvo Ocean Race (endine Whitbread)	KP
33	vasaabia (wasabi)	UE
34	Tarmo Soomere	KP
35	Hagar Qim	MA
36	Kongo DV	IP
37	Gömböc	MA
38	Gurmeeteater	IP
39	«Sula»	PK
40	Max ja Moritz	KP
41	türnpuu	KP
42	Devon	KP
43	Kühne Nagel	KP
44	Eli Wallach	MV
45	Ephraim Chambers	PK
46	Kodutütred	IP
47	Pisco	MS
48	Mortoni kahvel	PK
49	Liza Marklund	MS
50	Trad Attack!	MV

Küsimuste autorid: Indrek Paavle (IP, TÜMK), Kristjan Paavle (KP, Wurlitzer), Mart Abel (MA, TÜMK), Matis Song (MS, TÜMK), Margus Vahi (MV, Wurlitzer), Peeter Kaasik (PK, Wurlitzer), Silja Paavle (SP, TÜMK), Ulrika Eesmaa (UE, Wurlitzer), Urmas Sarv (US, Wurlitzer)

AITÄH MÄNGIMAST!